

mintha a város zajából egy-két órára menekülve egy szép helyen letelepednék s a szabad természetben ősi és jobb lényünknek áldoznánk.

Zlinszky Aladár.

Csokor. (Miskolci antológia.) Eléggé gyakori jelenség nálunk újabban, hogy több szerző összeáll s valamely közös címen együtt adnak ki oly munkát, mely mindnyájuktól közöl mutatóba szemelvényeket. Inkább fiatal, kezdő írók szokása ez, akik egyéb alkalom híján e módon óhajtják a figyelmet magukra és munkásságukra terelni. Nem rossz módszer, mert elvégre az olvasó így könnyebben megközelíthető, mint a rengeteg külön kiadvány útján s megvan a valószínűség, hogy akin a szem megakad, aziránt az érdeklődést továbbra sem váltja fel a közöny.

Ilyen meggondolás alapján jelentek meg előttem vagy húsz évvel a «Holnap» meg a «Bokréta» kötetei, melyeknek kiadói ma már többnyire ismert nevű írók. Nemrégiben tizenegy fiatal erdélyi író tett közzé hasonló gyűjteményt.

A nyilvánosság előtt való jelentkezésnek ez a formája különben azért sem érdektelen, mert az alkalmi szövetségben felül némi elvi jelentőséggel is bírhat; rendesen olyanok társulnak, kiket bizonyos eszményi törekvés közössége hozott közelebb egymáshoz. Így nézve a dolgot, az efféle gyűjtemények szellemtörténeti adalékul is tekinthetők valamely vidék művelődési állapotához vagy bizonyos művészi irányzat térfoglalásához. A Hajdu Bélától és Bak Jánostól szerkesztett Csokor című antológiát, mely a Miskolcon és környékén élő írókról tájékoztat, sem egyszerű hiúsági ösztön hozta létre. A benne szereplők nagy része ugyanis nemcsak helyi, hanem tágabb viszonylatban sem ismeretlen név (Brücknerné Farkas Gizella, Halasi Andor, Hegyaljai Kiss Géza, Juhász László, Sassy Csaba, Szendrey János, Széman István, Szigethy Ferenc stb.).

Az együttes bemutatkozást a szerkesztők előszava szerint azért látták jónak, mert be akarták bizonyítani, hogy «Miskolcon és környékén olyan izmos írógeneráció él, mely hivatott arra, hogy jelentős tényezője legyen a magyar irodalmi kultúrának». Örömmel állapítható meg, hogy ez a törekvés sikerrel járt. A bizonyítás anyaga, a különböző verses és szépprózai szemelvények s a hozzájuk csatolt élet-

rajzi tájékoztatók valóban meggyőzhetik az olvasót arról, hogy Borsodmegye székhelyén és vidékén számos, figyelmet érdemlő író munkálkodik.

A szerkesztők komoly öntudatossággal, szépírtettség nélkül vallják meg, hogy a kötet egybeállításánál enyhe mértéket alkalmaztak s így az antológia «nem nevezhető szigorú kritikai munkának». Ez természetesen volt az adott helyzetben s az olvasó bizonyára meg fogja bocsátani. Egyik-másik kevésbé kiforrott kísérletért kárpótlást nyújt a kötet egésze, melyben így is több ötletes, jó megfigyelésről, egészséges humorról tanúskodó, sőt olykor mélyenjáró verses és prózai darab van (Damó, Hubay, Geöcze, Lengyel, Mauks, Meskó és Pörnetz nevű szerzőktől). Említést érdemel a kötet írói között Csapó András, aki életrajzi adatai szerint mindössze hat elemi iskolát járt, jelenleg bányamunkás s aki önművelés útján odáig fejlődött, hogy kisebb versein kívül már két színdarabot is írt, melyek közül az egyiket szülőfalujában, Sajókázán sikerrel adták elő. A. B.

Gyulai Pál esztétikája. A Franklin-Társulat «Kultúra és Tudomány» című kiadvány-sorozatában jelent meg a fenti címen egy kis könyv Mitrovics Gyula szerkesztésében. Áfféle Gyulai-breviárium ez s benne szép rendben elosztva a nagy kritikus műveiből kiszemelgetett, esztétikai és kritikai elveket magukba foglaló idézetek. A kötet elején terjedelmes bevezetés, mely rendszerbe önti Gyulai esztétikai nyilatkozatait, végén jegyzetek, melyek kimutatják Gyulai felfogásának összhangját az Arany Jánoséval.

Gyulai nem írt rendszeres esztétikát, sőt esztétikai elmélettel sem sokat foglalkozott; mindamellett kritikai műveiben szétszórta alkalmi nyilatkozatait és elvszerű vallomásai valódi rendszeregyezésben és szerves összefüggésben állnak egymással s az egészséges erkölcsi érzék és ép izlés ugyanazon gyökeréről sarjadnak valamennyien, úgyhogy rendszerbe, egy teljes elméleti egészbe összefoglalásuk korántsem erőszakos művelet, hanem önként kínálkozó, sőt a lelki egészség megnyugtató rendjével egyenest csábító feladat.

Gyulai Pál egyénisége, történeti jelentősége, szabatos kodifikáló stílusa, elveinek mindenkor magasrendű, tiszta emberi világa önmagukban is elegendőképp indokolják Mitrovics szép vállal-